

40-letnica obnovitve slovenskih šol v Italiji

Z osvoboditvijo in koncem druge svetovne vojne je leta 1945 slovensko šolstvo v naših krajih, ki ga je fašistična diktatura skušala zbrisati, spet svobodno zaživelo.

Čeprav v izredno težkih pogojih, ob pomanjkanju strokovnega in učnega osebja, učbenikov in primernih šolskih prostorov, je pouk znova stekel v materinščini.

V 40 letih povojnega delovanja je slovensko šolstvo dokazalo svojo vitalnost, pa tudi strokovnost, o čemer zgovorno pričajo tisoči šolarjev in dijakov, ki so se izšolali prav na naših šolah in so zdaj na vidnih mestih gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja. Verjetno ni stroke, obrti, znanstvene ali umetniške zvrsti, v kateri ne bi zasledili bivšega dijaka naših šol.

Slovenske šole v Furlaniji-Juljski krajini, zaenkrat na žalost le v tržaški in goriški pokrajini, saj so Slovenci videmske pokrajine še vedno prikrajšani za pouk v materinščini, nameravajo kar se da dostojno proslaviti 40-letnico, ki je pomemben mejnik ne samo v življenju in razvoju našega šolstva, pač pa celotne slovenske narodnostne skupnosti. Že lani se je prvič sestal iniciativni odbor, v katerem so bili vsi ravnatelji in predsedniki zavodnih in področnih svetov.

K sodelovanju so bili pritegnjeni tudi profesorji, dijaki in učitelji, ustanovljene pa so bile posebne komisije za različna področja proslav. Izvoljen je bil ožji odbor, ki se je tudi legalno konstituiral z notarskim aktom, predseduje ravnateljica prof. Lauaktom, podpredsednik je ravnatelj ra Abramova, prof. Edmund Žetko, blagajnik Adrijan Semen, tajnik Saša Rudolf in članica didaktična ravnateljica dr. Lučka Križman.

Da bi kar se da dostojno prikazali sedanjost obliko slovenskega šolstva v Italiji, vabimo k sodelovanju vse, ki jim je slovenska šola pri srcu.

V okviru proslav 40-letnice smo vključili tudi tradicionalno dijaško srečanje DOSP, ki bo letos v Trstu 20. aprila. V Borovem športnem centru v Verdelski ulici se bo zbralo nad 500 dijakov iz obmejnih občin in se pomerilo v najrazličnejših športnih panogah. Srečanje pa predvideva tudi kulturni del z nagrajevanjem literarnih in likovnih izdelkov.

Osrednja proslava, pri kateri bodo sodelovali šolarji in dijaki vseh naših šol pa bo konec maja s slovesno akademijo v tržaškem gledališču Rossetti. Rossetti smo

dalje na 2. strani ■

Enotna delegacija spet v Rimu

Medtem ko pišemo, je v Rimu v teku avdicija, ki jo je za danes (sreda, 19.3.) določil ožji odbor senatne komisije za ustavno vprašanja za enotno delegacijo slovenske narodne skupnosti v Italiji. Člani delegacije (Spetič za KPI, Bratuž za SSK, Volčič za PSI, Race za SKGZ, Ferletič za SSO ter Qualizza in Černo za kulturna društva v videmski pokrajini) so predsedniku že omenjene senatne komisije, socialistu Garibaldi in njegovim sodelavcem natančno obrazložili, kako si Slovenci v Italiji zamišljajo zakonsko zaščito, pri čemer so zlasti poudarili, kako manjšina pričakuje, da bo italijanska država čimprej izpolnila svoje mednarodne obveznosti in hkrati uresničila svoja ustavna načela.

Kot je razumljivo, so člani enotne delegacije med pogovorom s senatorji posvetili posebno pozornost manjšinski zaščiti v videmski pokrajini. V tej zvezi so naglasili, da slovenski živelj v Benečiji, Režiji in Kanalski dolini ni nikdar užival nobenih pravic in da je več kot sto let predmet brezobzirne raznarodovalne politike. Slovenci v Italiji pričakujejo — so še dejali člani delegacije — da se takšnemu stanju čimprej naredi konec in da se vsem pripadnikom slovenske manjšine v Italiji zagotovi enaka raven zaščite.

Enotna slovenska delegacija je imela v Rimu tudi pogovor z voditelji stranke Proletarske demokracije, nato pa jo je sprejel glavni tajnik KPI poslanec Natta.

Prejšnji teden je enotna delegacija bila na obisku v Beogradu, kjer jo je sprejel

predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Marjan Rožič. Do obiska je prišlo na prošnjo vseh komponent enotne delegacije, vendar se pogovorov v Beogradu iz javnosti nepojasnjenih razlogov ni udeležil zastopnik SSO. Verjetno je ta izostal iz tehničnih razlogov, saj je težko verjeti, da bi njegovi odsotnosti botrovali kakšni drugi razlogi, saj se še spominjamo, kako so prav krogi, ki so blizu SSO, zahtevali pogovore tudi v Beogradu, glede na to, da je Jugoslavija sopolpisnica londonskega memoranduma in nato osimskih sporazumov. Predsednik Rožič bo konec meseca v Rimu, kjer bo imel pogovore s predstavniki vseh vladnih strank, zaradi česar je bil obisk enotne delegacije še kako aktualen.

Medtem je iz Rima prišla vest, da bo minister Vizzini v kratkem predložil vladi svoj zakonski osnutek za zaščito slovenske manjšine. Njegova vsebina nam še ni znana.

— □ —

GLADOVNA STAVKA

Član izvršnega odbora poljskega razpuščenega sindikata Solidarnost Bogdan Lis, ki so ga 13. februarja aretirali v Gdansku, je pričel z gladovno stavko. Lisa so aretirali skupno z Wladyslawom Frasniumkom in Adamom Michnikom, ker se je udeležil sestanka, na katerem so razpravljali o pobudah za protest proti poviškom cen prehrane. Lis protestira z gladovno stavko, ker ga še vedno niso seznanili z obtožnico.

Pomembno manjšinsko srečanje

V kraju Termoli v južni Italiji je bilo konec prejšnjega tedna zasedanje, ki ga je priredil »Vsedržavni zvezni odbor jezikovnih manjšin v Italiji« na temo: jezikovne manjšine in sredstva množičnega obveščanja. Na zasedanju so o vprašanjih, ki se boljše tičejo slovenske manjšine v Italiji, govorili ravnatelj tržaškega sedeža RAI dr. Dario Fiorensoli, ravnatelj slovenskih programov Radia Trst A dr. Filibert Benedetič in časnikar Bojan Brezigar. Uvodni poročili sta imela profesor sociologije na rimski univerzi De Domenico in znani izvedenec za ustavno pravo prof. Pizzorusso.

Zasedanje se je končalo z odobritvijo resolucije, ki se zavzema za čimprejšnjo odobritev zakonskih norm v korist jezikovnih manjšin. Dokument pri tem ugotavlja, kako v mnogih deželah v državi smatrajo jezikovne manjšine za dejavnik napredka in demokratične rasti v taki pluralistični družbi, kakršno je izoblikovala republiška

ustava. Pomanjkanje ustreznih zakonskih norm — nadaljuje dokument — predstavlja veliko nevarnost za sam obstoj jezikovnih manjšin. Listina zatem jemlje na znane dejstvo, da sta v obeh vejah parlamenta v razpravi zakonska predloga o zaščiti jezikovnih manjšin in o zaščiti slovenske manjšine, zaradi česar pričakuje, da se te zakonske norme čimprej odobrijo. Pri tem dokument naglašajo, naj bi se posameznim deželam priznala pravica, da še posebej ukrepajo v korist sredstev množičnega obveščanja in v korist vseh kulturnih ustanov ter organizacij. Na koncu dokument zahteva, naj se čimprej izvedejo konvencije, ki so bile sklenjene v korist jezikovnih manjšin med državo in Italijansko radiotelevizijo v skladu s členom 19 zakona št. 103 iz leta 1975. Na zasedanju so poudarili, da je kulturno ovrednotenje jezikovnih manjšin v skladu s splošnimi interesi celotne državne skupnosti.

RADIO TRST A

■ PONEDELJEK, 24. marca, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Kratek samovrtek«, radijska igra (Aleksander Marodič), RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-19.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 25. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Ambroise Thomas: Mignon (1. dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Smer: slovenske gore; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Val Rosandra«; 13.45 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Jakec Vohljač, otroški detektiv«; 15.00 Iz šolskega sveta; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Violinist Miha Pogačnik v Kulturnem domu v Trstu; 18.30 Glasbena priloga; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 26. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Med Brdi in Jadrantom; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Ambroise Thomas: Mignon (drugo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Filmskemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Veter raznaša besede; 16.30 Postni govori; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Violinist Miha Pogačnik v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Bertolt Brecht: »Zasliševanje Lukula«, radijska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 27. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Ambroise Thomas: Mignon (tretje dejanje); 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Kocka na kocko; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 »Poezija slovenskega zapada«, primorski pesniki v analitičnem prikazu Tarasa Kermaunerja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 28. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Letošnja revija »Primorska poje«; 18.00 Četrtekova srečanja: Primorska diaspora v svetu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 29. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Spoznavajmo ribe našega morja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 15. Mladinski pevski festival v Celju; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 16.30 Posni govori; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 30. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Violončelist Miloš Mlejnik in pianist Janko Šetinc v Kulturnem domu v Trstu; 11.30 Beležka; 12.00 »Bom naredu st'zice, čjer so včas' b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Igrajmo se pravljice«; 15.00 Z Gershwinom od popevke do opere; 16.00 Naša šolska obzorja; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dramska vetrovnica: Komorna igra: Janez Povše: »Obračun«, produkcija Radio Trst A, režija Mario Uršič; 18.35 Glasbena priloga; 19.00 Radijski dnevnik in Jutrišnji sponored.

Ohranili so dosedanje občinske odbornike

Na Koroškem v Avstriji so bile v nedeljo, 17. t.m., občinske volitve. V 121 občinah je bilo skupno 385 tisoč volilnih upravičencev. Predstavniki koroških Slovencev so kandidirali predvsem na samostojnih listah, ki so bile predložene v 22 občinah. Večinoma je šlo za enotne liste, ki jih je koordiniral Klub slovenskih občinskih odbornikov. Na teh listah je bilo na prejšnjih volitvah izvoljenih skupno 44 občinskih odbornikov, na nedeljskih volitvah pa se število ni spremenilo, kar pomeni, da je bilo potrjenih 44 občinskih predstavnikov, izvoljenih na samostojnih listah. V odstot-

kih pa so te samostojne liste nekoliko napredovale.

Svoje predstavnike bodo samostojne liste imele v 21 občinah, ker je enotna lista izgubila mandat v Vrbi. Na splošno je treba ugotoviti, da so alternativne liste na teh občinskih volitvah na Koroškem pridobile nekaj glasov, seveda na škodo list, ki so jih predložile tradicionalne avstrijske stranke, se pravi socialisti, ljudska stranka in svobodnjaška stranka. Politični opozvalci ugotavljajo, da so se za alternativne liste na nedeljskih volitvah opredeljevali predvsem mladi volivci.

40-letnica obnove slovenskih šol

■ nadaljevanje s 1. strani

izbrali, ker je največja dvorana v Trstu in torej lahko sprejme tako na odru kot v sami dvorani kar največje število sedanjih in nekdanjih šolske mladine. Program bo režijsko povezoval član Slovenskega gledališča v Trstu Adrijan Rustja. Otroci vrtcev in osnovnih šol bodo prikazali folklorni nastop, dijaki nižjih in srednjih šol bodo sodelovali s krajšo odrsko uprizoritvijo, di-

jaki višjih srednjih šol pa z literarnim nastopom. Sodeloval bo tudi združeni pevski zbor dijakov nižjih in višjih srednjih šol in glasbeni nastop dijakov slovenskih šol, ki so obenem gojenci Glasbene matice.

Ob tej priložnosti bo izšla zajetna publikacija s prerezom 40-letnice zgodovine povojnega slovenskega šolstva v Italiji, krajšim prikazom delovanja posameznih šol in ponatisom zakonov in zakonskih določb, ki urejujejo naše šolstvo.

O vseh pobudah so bile obveščene tako šolske kot državne in krajevne oblasti.

Odbor za proslavo se zahvaljuje vsem, ki si aktivno prizadevajo za realizacijo proslave, ter pričakuje sodelovanje vseh šolskih komponent, bivših učencev in vseh tistih, ki jim je slovenska šola pri srcu.

Odbor 40-letnice obnove slovenskih šol v Italiji

—□—

OZN o Afganistanu

Sovjetska zveza bo z vojaškim nastopom lahko uničila afganistansko odporiško gibanje le, če se bo odločila za rodomor. To je dejal avstrijski poslanec Felix Ermacora, ki ga je Organizacija združenih narodov zadržala, naj pripravi poročilo o stanju v Afganistanu na podlagi resolucije, ki jo je odobrila posebna komisija Združenih narodov za človeške pravice v Ženevi.

Avstrijski poslanec, ki je izvedenec v mednarodnem pravu, je obtožil Moskvo, da izvaja nanj vse mogoče pritiske. Kremelj naj bi se obrnil tudi do dunajske vlade z zahtevo, naj prepriča, da bi Ermacora izdelal objektivno poročilo. Avstrijski poslanec predlaga načrt za rešitev afganistanskega vprašanja, ki obsega pet točk. Kot prvo navaja prekinitev sovražnosti pod nadzorstvom Združenih narodov, nato pa sklicanje ljudske skupščine, razpis splošne amnistije, umik tujih čet, prosta vrnitev beguncev v domovino in zagotovitev nevtralnosti Afganistana.

POLOŽAJ V ČILU

Čilski vojaški režim je podaljšal za 90 dni odlok o izrednem stanju v državi, češ da drugače ni moč zagotoviti notranje varnosti. Vojaške oblasti bodo imele torej tudi v prihodnjih treh mesecih popolno upravno oblast v raznih čilskih deželah. Pinochet pa je s tem odlokom še utrdil oblast, saj so ob istočasni uvedbi obsednega stanja ukinjene številne ustavne svoboščine. Oblast pa obenem lahko izvaja popolno cenzuro tako nad tiskom kot nad političnim udejstvom. V Čilu, točneje v štirih deželah, je v veljavi tudi posebno stanje zaradi naravnih nesreč, ki so ga uvedli ob nedavnem potresu. V teh deželah je v veljavi policijska ura.

Predsednica Milka Planinc na Tajskem

Predsednica jugoslovanske zvezne vlade Milka Planinc je po tridnevem uradnem obisku v Indoneziji dopotovala na Tajsko, kjer je imela pogovore s kraljem Bumibolom in z ministrskim predsednikom Tinsulanandom. Predmet pogovorov je bilo zlasti gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Tajsko. Jugoslovanska podjetja so pripravila predloge za dolgoročno sodelovanje na področju energetike, telekomunikacij, ladjedelništva in farmacevtike, kot tudi pri izgradnji pristanišč in njihovem opremljanju.

Milka Planinc in njen gostitelj sta razpravljala o nakopičenih dolgovih držav v razvoju, pri čemer sta ugotovila, da te države še vedno ne morejo vlagati sredstev v razvoj, ker jim presežke pogoltnejo odplačila dolgov. Predsednica obeh vlad sta soglašala, da je obseg trgovinske menjave med državami v razvoju zelo pomemben za hitrejšo napredovanje vseh. Ko sta omenila jugoslovansko-tajsko sodelovanje, sta soglašala, da bi bilo treba izkoristiti vse možnosti, da bi se povečal obseg menjave z vezanimi posli

Gospodarska politika M. Gorbačova

Veliko je bilo že zapisanega o ugibanjih, kakšno zunanjo politiko bo vodil novi sovjetski voditelj Mihail Gorbačov. Manj je bilo doslej razprave o gospodarski politiki, ker gre enostavno za bolj tehnično vprašanje.

Številni komentatorji se strinjajo, da Gorbačov idejno ne pripada sovjetski gerontokraciji, to je razredu 70- ali 80-letnikov, ki so doslej vodili sovjetski imperij. Pripada mlajši, novi generaciji, ki je v zadnjih desetletjih imela redno izobrazbo ter ni odločilno posegala v zadnjo svetovno vojno ter še manj v boljševiško revolucijo ob prvi svetovni vojni. Gorbačov je končal univerzo leta 1955 ter se je precej ukvarjal s kmetijstvom, ki je najbolj ranljiva točka sovjetskega gospodarskega sistema.

Sovjetska gerontokracija — in v tem je handikap novih generacij — je znala vključiti mlajše partijce v oblastveno strukturo ter je nevarnost, da bi tudi slednji ovirali Gorbačova pri morebitnih prizadevanjih za gospodarske reforme. O gospodarskih reformah v Sovjetski zvezi z upoštevanjem tržišča, zakona o ponudbi in povpraševanju ter potreb potrošnikov, pa se govori vsaj že 30 let. Reforme bi morala seveda spremljati moderna tehnologija z najnovjšo elektroniko, kjer je druga šibka točka sovjetskega sistema. Zaradi zaostajanja v elektroniki Sovjeti tudi toliko govorijo o tako imenovanih vesoljskih vojnah ali ameriški obrambi proti sovjetskim medcelinskim raketam.

Komentatorji upajo, da bo Gorbačov kljub vsemu skušal tolmačiti težnje novih generacij tako glede potrošnje in življenjske ravni kot glede tehnologije in reformske omiljenosti gosti in centralizma politično-gospodarskega sistema Sovjetske zveze. Gorbačov naj bi podprl reformatorje proti konservativcem gerontokracije. Tako naj

Najtežja leta še niso mimo

Jugoslovanski zvezni minister za finance Vlado Klemenčič je pred dnevi poročal v zvezni skupščini o poteku pogajanj med jugoslovansko vlado in Mednarodnim monetarnim skladom ter tujimi upniki. Minister Klemenčič je obrazložil vsebino memoranduma, ki ga namerava jugoslovanska vlada posredovati Mednarodnemu denarnemu skladu. S to finančno ustanovo je jugoslovanska vlada že dosegla sporazum, po katerem ni več potrebno tako imenovano »pismo o namerah«, temveč zadostno spomenica ali memorandum, ki navaja glavne cilje letošnje jugoslovanske politike. Če se bodo pogajanja končala uspešno, je dejal finančni minister Klemenčič, bo tuji upniki v štirih letih odložili vrnitev 5,7 milijarde dolarjev glavnice, kar bi potem Jugoslavija poravnala v naslednjih 10 ali 12 letih. Takšen sporazum bi finančno precej olajšal jugoslovansko pot iz sedanjih težav — je pristavil. Iz govora finančnega ministra veje sicer precejšen optimizem, čeprav je na drugi strani večkrat opozoril na neutemeljenost nekaterih ocen, da so za Jugoslavijo najtežja leta že mimo.

bi njegov nastop pomenil ne samo spremembo generacije, marveč tudi sistema v Sovjetski zvezi.

Konservativci so vodili sovjetsko gospodarstvo na podlagi planskega integralizma ter togega centralizma. Tako je prihajalo pogosto do ozkih grl na raznih sektorjih, kar so konservativci skušali reševati šele zaostankom pri razdeljevanju investicij ter na splošno gospodarskih sredstev. Z investicijami so z zakasnitvijo vplivali na tržišče, ki določa ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem ter stroške in dobičke. Vsa ta zakasnitev je seveda negativno vplivala ne samo na industrijo, mar-

več tudi in predvsem na kmetijsko proizvodnjo ter je Sovjetska zveza dalje v veliki meri odvisna od Zahoda na uvoz živil.

Klasičnim kmetijskim krizam je v zadnjem desetletju treba dodati padec proizvodnje jekla in goriv, kar je bilo negativno še za industrijo.

Reformatorji, od nekaterih ekonomistov do dela mlajših politikov, pa že nekaj desetletij — kot rečeno — poudarjajo, da gospodarskega sistema ni mogoče več voditi s tradicionalnim centralizmom, marveč morajo podjetja imeti večjo neodvisnost in svobodo tako za tehnološki napredek kot za ustrežanje zahtevam in potrebam potrošnikov. S tem pa smo blizu zahodnemu pojmovanju tržišča, ki temelji na uravnovešeni ponudbi in povpraševanju ter stroškov in cen oziroma dobičkov. E. V.

Pred občnim zborom SDGZ

Slovensko deželno gospodarsko združenje bo imelo redni občni zbor v nedeljo, 24. marca, v Kulturnem domu v Trstu.

V okviru priprav so se sestale razne sekcije Združenja, kot so zunanjetrgovinska sekcija, sekcija za trgovino na drobno, gostinska sekcija ter obrtniška sekcija. Bančniška sekcija je imela lanskega novembra ustanovni občni zbor ter je že takrat izbrala delegate za letošnji splošni občni zbor.

Na splošnem občnem zboru je prišlo do izraza delovanje posameznih sekcij. Na pripravljani seji zunanjetrgovinske sekcije so obravnavali delovanje v zadnjih dveh letih. Posebno pozornost so posvetili poslovanju po avtonomnih računih za tržaško in goriško pokrajino, splošnemu gospodarskemu sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo, novemu jugoslovanskemu zakonu za tuje naložbe ter bližnjemu sejmu Alpe-Adria, ki bo v Ljubljani od 25. do 30. marca. Končno so govorili o prevozi in spediciji, to je o dveh področjih, na katerih smo Slovenci še premalo aktivni. Dotaknili so se tudi carinskih in speditorskih težav na meji, katere bi bilo treba odpraviti.

Na seji sekcije za trgovino na drobno so razčlenili težave, katere so imeli trgovci v zadnjih dveh letih. Za trgovce na drobno so se povečali režijski stroški, birokratska bremena, davčni pritisk, konkurenca veleblagovnic ter pretirano izdajanje trgovinskih dovolilnic.

Sekcijsko vodstvo je po svojih močeh skušalo braniti pravice in koristi trgovcev na drobno. Tako je poskrbelo za skupinsko nabavo elektronskih tehtnic in razne druge pobude še načrtujejo, kot je na primer nabavni konzorcij jestvincev. Zadnje čase je bilo končno močno zaposleno z Visentinijevo davčno reformo.

Na seji trgovcev na drobno so govorili tudi o pomanjkljivosti socialnega skrbstva za trgovce, o vprašanju reklame po radiu Trst A, o sanitarnih inšpekcijah po trgovinah ter o prizadevanjih, da bi trgovinske dovolilnice ostale v slovenskih rokah.

Na seji gostinske sekcije pa so poudarili, da gospodarska kriza na Tržaškem ni izpustila niti gostinskega sektorja. Gostje hočejo izdajati manj denarja, kar zahteva od gostincev še večjo strokovnost in dodatne napore. Hitri tempo sodobnega življenja zlasti ob delavnikih odmerja za obe vedno bolj kratek čas. Pri tem pa kakovost ponudbe ne sme pasti. Vse to zahteva nenehno posodabljanje in nova vlaganja v gostinski sektor.

Zaradi tega gostinci pričakujejo podpore tako od deželne zakonodaje kot od slovenskih bančnih zavodov, ki imajo svojo sekcijo pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju. Glede gostinskega osebja se priporoča, da bi deželna uprava odobrila tečaje za natakarje in kuharje pri Slovenskem deželnem zavodu za poklicno izobraževanje. Spremenili naj bi sistem plačevanja natakarjev in usposobili tudi slovenske turistične vodnike.

Spremeniti je treba statut Tržaške turistične ustanove, od katere delokrog je omejen samo na mesto ter na obalni pas od Milj do Štivana.

Naj še omenimo, da sta Kmečka zveza in Slovensko deželno gospodarsko združenje imela sestanek, na katerem sta razpravljala o agroturizmu in osmicah ter o spoštovanju zadevnih zakonskih predpisov v korist tako kmetov kot gostincev.

Sejo pred splošnim občnim zborom je imela prav tako važna obrtniška sekcija. Obrtniki so razpravljali zlasti o vprašanju najemanja ugodnih posojil in drugih finančnih olajšav za obrtništvo, pri čemer je zaželeno tesnejše sodelovanje med slovenskimi obrtniki in slovenskimi denarnimi zavodi.

Obrtniki se trudijo za gradnjo obrtniških con po občinah na Tržaškem, skrbijo za nove uspešne gospodarske pobude, ki bi omogočile ustanavljanje novih delovnih mest, poudarjajo nujnost usmerjanja mladih v obrtniške poklice, pri čemer naj ima pomembno vlogo Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje, ter končno zahtevajo izboljšanje socialnega zavarovanja in pokojnin obrtnikov.

Na seji obrtniške sekcije so razpravljali še o zahtevi po zastopstvu slovenskih obrtnikov v odboru deželne ustanove ESA, o snovanju konzorcija avtoprevoznikov ter o znanem Visentinijevem davčnem paketu.

— □ —

ZIMA SE POSLAVLJA S SNEGOM

Sneg in mraz v mesecu marcu nista velika redkost za naše kraje, letošnje mrzlo in slabo vreme pa nas je tudi naučilo, da so nedelje še posebej vabljive za snežne padavine.

Tako je bilo tudi v nedeljo, 17. marca, ko je že zjutraj na zgornjem Krasu in zvečer še drugod, tudi v Trstu in na Goriškem, začelo močno snežiti, tako da smo le nekaj dni pred uradnim začetkom pomladi spet videli sneg.

Revija »Pesem mladih« v Kulturnem domu v Trstu

Nad 450 otrok je v nedeljo, 17. t.m., nastopilo na reviji otroških in mladinskih pevskih zborov »Pesem mladih«, ki jo je že štirinajstič priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu.

Občinstvo je popolnoma napolnilo dvorano in balkon, s posebnimi občutki pa je prisluhnilo sklepni skupni pesmi koroške avtorice Lenčke Kupper »Nikoli slabe volje«. Dirigiral je Franc Pohajač ob spremeljavi ansambla Zvezde. Spored, ki ga je oblikovalo 14 zborov, je povezovala Anka Peterlin.

Uvodno misel je imela ravnateljica tržaškega učiteljskega Anton Martin Slomšek Elvi Slokar, ki je govorila o pomenu slovenske pesmi za slovenski narod in za našo skupnost, a tudi za samo mladino. Končala je s Slomškovo mislijo: »Slovenska šola, ki ne poje, prvič: ni slovenska, drugič: sploh ni šola!«.

Koncert Bachovih skladb v Nabrežini

Letošnje evropsko leto glasbe, ki je posvečeno 300-letnici rojstva Johanna S. Bacha, Georga F. Haendla in Domenica Scarlattija, je poživilo koncertno dejavnost tudi v naših krajih.

Tak koncert je bil v nedeljo, 17. t.m., v nabrežinski cerkvi, kjer je prof. Hubert Bergant izvajal dobro izbran in orglam primeren spored skladb Johanna Sebastiana Bacha.

Prof. Bergant namerava letos, ob 300-letnici rojstva velikana svetovne glasbe, ponoviti svojo pobudo izpred 10 let, ko je izvajal ves Bachov orgelski opus, za kar je tudi prejel nagrado iz Prešernovega sklada.

Po uvodnih besedah, ki so številnim poslušalcem v nabrežinski župni cerkvi predstavile Bacha in njegov pomen, je prof. Bergant v nedeljo začel svoj koncert z Bachovo »Fantazijo v C molu«. Izvedel je skupno deset skladb, ki so bile nekakšen prerez skozi Bachovo ustvarjalno pot. Med skladbami bi omenili koral »Oče naš«, lepo izvedbo »fuge v A molu«, »Fugo sopra Magnificat« in zaključni »Preludij in fugo v A duru«.

Izvajanje prof. Berganta je bilo seveda vezano na zvočne zmogljivosti nabrežinskih orgel, ki so pred kratkim bile obnovljene. Potrdilo pa je sloves tega odličnega slovenskega orgelskega mojstra. Poslušalci so zelo pozorno spremljali njegovo izvajanje. Bachove skladbe, še posebej njegova orgelska dela, imajo nekakšno čudežno moč, da poslušalca pomirijo in odgovorijo na njegova vprašanja. Bachova glasbena logika je neprekosljiva. Ko pa njegove skladbe izvaja mojster, kakršen je prof. Bergant, je končni razplet vsake skladbe, ki se umiri v akordu, lahko tudi trenutek, ko se poslušalčeva misel umiri z glasbo in si odgovori ali nakaže odgovor za možna življenjska vprašanja.

Tudi to je namreč pozitivna plat podobnih koncertov. Odlično izvajanje je res najprej umetniški, glasbeni užitek, lahko pa pomeni tudi sredstvo za duhovno rast poslušalca.

Priložnosti za podobna glasbena doživetja bo verjetno letos še nekaj, saj namerava mojster Bergant v naslednjih mesecih koncertirati še v nekaterih cerkvah na Tržaškem.

V prvem delu sporeda so nastopili naslednji zbori: otroški zbor Glasbene matice pod vodstvom Novele Kralj, Otroški zbor Naša luč iz Ricmanj pod vodstvom Karmen Koren, otroški zbor Zvonček z Repentabra pod vodstvom Toneta Bedenčiča, otroški zbor Vesela pomlad z Opčin pod vodstvom Franca Pohajača, zbor osnovnih šol Ivan Trinko iz Ricmanj in Mara Samsa od Domja pod vodstvom Fride Valetič, otroški zbor Kraški slavček iz Nabrežine pod vodstvom Majde Legiša, zbor osnovne šole Bazoviški junaki iz Rojana pod vodstvom Ane Baitz in mladinski zbor iz Križa pod vodstvom Angeline Šterbenc.

Kmalu po začetku drugega dela je zelo prisrčno pozdravil občinstvo v slovenščini tržaški škof msgr. Bellomi. Čestital je nastopajočim in poudaril, kako je petje vir radosti in veselja.

V drugem delu koncerta so nastopili mladinski zbor Zvonček z Repentabra pod vodstvom Toneta Bedenčiča, otroški zbor Slovenski šopek iz Mačkolj pod vodstvom Ljube Smotlak, otroški zbor Slomšek iz Bazovice pod vodstvom Giorgine Pisani, zbor osnovne šole Alojz Gradnik z Repentabra pod vodstvom Marice Dolenc, zbor osnovne šole Fran Milčinski s Katinare pod vodstvom Novele Kralj in mladinski zbor Vesela pomlad z Opčin pod vodstvom Franca Pohajača.

Prireditelji te žive mladinske pobude so se na tiskanem programu še posebej spomnili 75-letnice goriške pesnice Ljubke Šorli, ki je ustvarila zelo veliko priljubljenih otroških pesmi, med katerimi so mnoge uglasbene.

— □ —

ZAKLJUČIL SE JE »RICMANJSKI TEDEN«

Na dan sv. Jožefa, v torek, 19. t.m., se je v Ricmanjih zaključil letošnji Ricmanjski teden, ki ga je domače društvo Slavec priredilo letos že četrtrič.

Na torkovi večerni predstavi so ponovili igro Antona Medveda »Prvi april«, ki jo je režiral Drago Gorup. Na večeru je nastopil tudi ricmanjski pevski zbor, ki ga vodi Drago Petaros.

Pohvaliti je treba marljivost in izvirnost ricmanjskih kulturnih delavcev, ki s takimi kulturnimi prireditvami bogatijo kulturno ustvarjanje na Tržaškem.

Pred volitvami v Miljah

Tudi v miljski občini so v teku živahne priprave na občinske volitve, ki bodo 12. maja. Po splošni sodbi bodo te volitve pomenile resno preizkušnjo zlasti za Listo Frausin (KPI), ki je na oblasti v vsej povojni dobi, a ki je za časa župana Bordona začela kazati nekatere znake krize.

Na volitve v miljski občini Slovenci moramo gledati seveda predvsem s stališča naših narodnih interesov. Priznati je treba, da je sedanja občinska uprava naredila marsikaj koristnega za slovensko narodno skupnost v občini, kar je predvsem zaslug slovenskih predstavnikov, izvoljenih na večinski listi.

Kot smo slišali, bodo na bližnjih občinskih volitvah spet kandidirali vsi trije sedanjí svetovalci, in sicer Kiljan Ferluga, delavni in zaslužni predsednik Društva Slovencev miljske občine, občinski odbornik dr. Jurij Vodopivec in Peter Viola. Govori se, da utegne kandidirati tudi predstavnik Slovenske skupnosti v miljski občini, za kar so se, kot smo brali v listu te stranke, dovoljno izrekli na seji miljske strankine sekcije. Jasno je, da bi se v tem primeru nudila možnost za stvarno afirmacijo glasov, ki jih na drugih volitvah prejema v Miljah SSK, a ki na občinskih volitvah praviloma ne prihajajo do izraza.

Znano je, da v Miljah nobena politična sila — razen Liste Frausin — nima poslušalca za probleme slovenske narodne manjšine.

Fantje izpod Grmade Dekliški zbor Devín

vabita na gostovanje štandreske dramske skupine, ki bo v soboto, 23. t.m., ob 20.30, v prostorih osnovne šole v Devinu, uprizorila veseloigro L. Povšeta »MILIJONARJI V OBLAKIH«.

PREJELI SMO:

PISMO ŽUPNIJSKEMU SVETU V TREBČAH

Odbor Kulturnega društva Primorec je mnenja, da lahko dokažemo strpnost in željo po medsebojnem razumevanju in sodelovanju samo z odkritim in neposrednim pogovorom med nami, zato se ne namerava spoprijeti preko javnih občil z neumestno polemiko, ki jo načenjate v odprtem pismu objavljeno v Primorskem dnevniku, Katoliškem glasu ter Novem listu.

Godbe na pihala v tržaškem Kulturnem domu

Prejšnji teden smo poročali o koncertu pihalnih orkestrrov v goriškem Kulturnem domu, teden dni kasneje pa pišemo o sobotnem koncertu godb na pihala v tržaškem Kulturnem domu.

Revija, ki so jo letos že tretjič organizirali, je tudi tokrat doživela lep uspeh, čeprav bi si zaslužila več poslušalcev.

Nastopile so tri slovenske godbe, in sicer Pihalni orkester Breg, ki ga vodi Niko Persič, godbeno društvo Nabrežina, ki ga vodi Stanko Mislej, godbeno društvo Prosek, vodi ga Slavko Luxa, kot gost pa se je v Kulturnem domu predstavila godba »So-

cietà filarmonica G. Verdi« iz Lavariana pri Vidmu, ki jo vodi dirigent Mario Macor.

Nastopajoče in občinstvo je v imenu Zveze slovenskih kulturnih društev, ki je bila pobudnica koncerta, pozdravila Breda Pahor. V svojem nagovoru je poudarila misel, da so podobne revije predvsem priložnost za ovrednotenje godb na pihala, ki s podobnimi koncerti prerastejo ožjo vlogo oblikovalk vaških praznikov. Nujno je namreč, da dobijo godbe na pihala odločilnejši in kvalitetnejši pomen v našem glasbenem življenju, saj predstavljajo važno točko glasbene vzgoje naše mladine.

Koledar dramskega sporeda Radia Trst A

V soboto, 23. marca ob 18. uri: Lelja Rehar »SMEH NA DOMAČIH TLEH«. Tretja oddaja. Nova, to pot že tretja humoristična enolončnica z naših tal, kot se je bila zapisala v delih primorskih, predvsem tržaških avtorjev. Z avtorično pomočjo se bomo spet prepustili norčavemu vetriču, da nam razpiha slabo počutje in razvihari v nas srce in uho... saj, smeh je pesem in kdor ne razume te pesmi ali je ne sprejema, pomeni, da mu je vse življenjsko povsem tuje. Režija Adrijan Rustja. Produkcija Radio Trst A.

V torek, 26. marca ob 18. uri: veliki dramatik v radijskem mediju. Bertolt Brecht »ZASLIŠEVANJE LUKULLA«. V sklopu tega novega niza bomo predvajali edino radiofonsko delo Bertolta Brechta »Zasliševanje Lukulla«. Avtor sodi nedvomno med najvznemirljivejše osebnosti gledališča XX. stoletja, ki je v temeljih spremenil dotdanjo podobogledališča. »Zasliševanje Lukulla« je Brecht napisal nekje v začetku vrenja druge svetovne vojne prav za radio, vendar ta svojevrstna Brechtova radiofonska stvaritev ni vezana samo na čas nastanka, ampak ima širše izpovedne vrednote. Delo je prevedla Doris Debnjak, songe pa priredil Borut Trekman. Glasba Marjan Vodopivec. Ton, montaža in režija Dušan Mauser. Skupno nastopa 38 slovenskih igralcev, v glavnih vlogah pa še posebej Boris Kralj, Jurij Souček, Vladimir Skrbinšek, Duša Počkajeva, Jože Zupan in Elvira Kraljeva. Produkcija »RTV Ljubljana«.

V soboto, 30. marca ob 18. uri: komorna igra. Janez Povše »OBRAČUN«. Izvirna komorna igra enega najbolj plodnih slovenskih avtorjev Janeza Povšeta. Obračun med moškim in žensko, obračun življenja, obračun preteklosti in perspektiva prihodnosti v divjem dialogu brez sape... Režija Mario Uršič. Produkcija »Radio Trst A«.

Vsak ponedeljek in petek ob 16. uri: »IZ ZAKLADNICE PRIPovedništva«. Najlepše strani iz svetovne zakladnice pripovedništva. Najbolj čvrste misli, najbolj prirodni utrip življenja, biseri ustvarjalnega uma iz vseh časov. To pot že tretji mesec: vznemirljiva pripovedovanja pod skupnim naslovom »Slike iz družinskega albuma«. Izvajajo najboljši domači pripovedovalci umetniške besede. Radijska realizacija Nataša Sosič.

V Tržiču in Šempasu letošnji začetek »Primorske poje«

Priljubljena pevska revija »Primorska poje« je letos spremenila svoje lice. Organizatorji so se odločili, da zmanjšajo število nastopajočih zborov na večer, povečajo pa število izvajanih pesmi. Ker bi se na ta način revija podaljšala v nedogled, so se odločili, da priredijo dva koncerta na isti dan, seveda v krajih, ki so med seboj dovolj daleč, da ni okrnjeno število poslušalcev.

Letošnja »Primorska poje« se je tako začela istočasno v Šempasu in Tržiču, kjer so jo priredili v novem mestnem gledališču. Ustavili se bomo pri tem koncertu, ki je imel zelo uspešen potek.

Privabil je tudi sorazmerno veliko število občinstva iz Laškega in bližnjih okoliških vasi, nastopajoči zbori pa so se res častno predstavili. Zaradi bolezni med pevci je odpadel pevski zbor iz Vrtojbe.

Sobotni koncert, ki sta mu bila pokrovitelja Javni večnamenski kulturni center v Ronkah in tržiška občinska uprava, se je začel z nastopom mešanega zbora »Oton Župančič« iz Štandreža, ki ga vodi Elda Gravner-Nanut. Sledil je nastop moškega pevskega zbora od Novega sv. Antona v Trstu, ki ga vodi Edi Race, ki je tudi pevodnja mešanega pevskega zbora iz Divače. Kot zadnji pa je nastopil Komorni mešani zbor iz Nove Gorice, ki je pod vodstvom Štefana Mavrija z zelo zahtevnim sporedom odlično zaključil večer.

Kot pevodnja je na sobotnem koncertu priložnostno nastopil tudi Ubald Vrabec, ki letos praznuje svojo 80-letnico. Vsi zbori, ki bodo letos nastopali na »Primorski poje«, naj bi zato vključili v svoj spored tudi po eno Vrabčevo pesem. Pod nje-

govim vodstvom so pevci in pevke iz Divače zapeli eno najboljših Vrabčevih skladb »Slovensko pesem« na Kajuhovo besedilo.

Seveda je letošnji jubilent doživel buren aplavz in zelo topel sprejem, saj je zelo priljubljen kot človek in skladatelj.

—□—

TEOLOŠKA PREDAVANJA V GORICI

Duhovniija sv. Ivana v Gorici je tudi letos priredila marčna teološka predavanja. Tako je v četrtek, 14. marca, govoril v Katoliškem domu v Gorici dr. Oskar Simič na temo »Ali je nedelja še Gospodov dan?«, za četrtek, 21. marca, pa je napovedano predavanje benečanskega rojaka prof. videmskega bogoslovja dr. Marina Qualize. Govoril bo o »Cerkvi, znamenju in zakramentu odrešenja«. Zaključno predavanje bo imel eden najvidnejših slovenskih teologov, in sicer prof. dr. Anton Stres iz Ljubljane. Naslov njegovega predavanja je: »Ali ljubezen premaga strah?«.

—□—

S TRŽAŠKEGA

OKROGLA MIZA MLADINSKE SEKCIJE SSK

V soboto, 9. marca, je Mladinska sekcija Slovenske skupnosti priredila okroglo mizo na temo »Craxijeva vlada in globalna zaščita«. Sodelovala sta deželni svetovalec SSK Drago Štoka in predsednik deželne sveta SSK Rafko Dolhar. To koristno srečanje naj bi bilo le prvo v okviru obnovljenega mladinskega odbora SSK, ki se s takimi pobudami želi približati širšemu krogu mladih in ga predvsem seznaniti z najbolj perečimi vprašanji naše narodnostne skupnosti.

Na sobotnem sestanku je prvi spregovoril dr. Dolhar, ki je orisal sedanji politični položaj v državi in perspektive, ki jih ima zaščitni zakon v tem trenutku. Po Dolharjevem mnenju je stanje že dokaj »zrelo« in torej z mirnim realizmom lahko pričakujemo odobritev zakona, ki ga sicer morajo šele izdelati. In ravno nedavna Craxijeva odločitev, da poveri ministru za deželne zadeve nalogo, naj sestavi zakon, kaže, da si končno tudi vlada želi čimprejšnjo odobritev zakona.

Nato je spregovoril odv. Štoka, ki se je podrobneje zaustavil pri vsebini raznih zakonskih osnutkov, ki so jih predložile nekatere stranke.

Drugi del srečanja je bil posvečen sprošeni in živi debati, v kateri so mnogi udeleženci spraševali gosta za razne odtenke zakonskega osnutka SSK in za sporne točke, ki najbolj motijo italijansko prebivalstvo.

Filmske revije v Gorici

V sredo, 13. t.m., se je v Gorici začel ciklus »Skok v kino«, ki ga prireja Kinoatelj in Piccolo Cineforum. Odvijal se bo vsak teden izmenično v Kulturnem domu in v kinodvorani gledališča Verdi.

Cikel nudi obiskovalcu izbor 14 filmov iz najnovejše produkcije (vsi so premiere), kar predstavlja kvaliteten skok v primerjavi s tradicionalnim kinoforumom.

Niz filmskih predstav se je začel v sredo, 13., v Kulturnem domu s pereče aktualnim delom v Atomic Café, ki so ga imenovali film »dneva preje«; je namreč izbor posnetkov atomske propagande v ZDA v letih '40 in '50. Do 30. maja se bodo ob sredah zvrstili še: »Dans la ville blanche« Alaina Tannerja, »Perceval« Erica Rohmerja, »Lontano da dove« Stefanie Casini in Francesche Marciano, »Daniel« Sidnyja Lumeta, »Der Staat der Dinge« Vima Wendersa, »Dirigent« Andrzeja Wajde, »Montenegro tango« Dušana Maka-

vejeva, »Hoja na zvezdo« Ermanna Olmija, »Le-pa poroka« Rohmerja, »Slok« Jahna Landisa, »Se spominjaš Dolly Bell« Emira Kusturice, »Igralci na podeželju« Agnewske Holland in končno »Življenje je roman« Alaina Resnaisa.

Poleg filmov ob sredah vključuje cikel tudi tri premiere slovenskih filmov. Sočasno s predstavitvijo v Ljubljani je bil na vrsti v Kulturnem domu »Dih« Boža Sprajca (9. marca). Predvajali pa bodo še filme »Trije prispevki k slovenski blaznosti« Lužnika, Jurjaševiča in Milavca (6. aprila) in »Veselo gostovanje« Franceta Stiglica (4. maja).

Projekcije v Kulturnem domu bodo ob 19. in ob 21. uri. Projekcije v gledališču Verdi pa bodo po običajnem urniku kinodvorane (ob 18., ob 20. in ob 22. uri).

Vstop v Kulturni dom je možen samo s člansko izkaznico za leto 1984, ta pa daje tudi možnost vstopa v kinodvorano Verdi po znižani ceni.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Sv. Ciril in Metod, njun pomen za Slovence

Letos, ko je 1100-letnica Metodove smrti, se po številnih slovenskih krajih, kakor tudi pri drugih slovanskih narodih, vršijo proslave v počastitev obeh blagovestnikov, sv. Cirila in Metoda. Toda, kdor bi pričakoval, da bo vsaj pri nas slišal na teh proslavah in bral v raznih spominskih člankih kaj novega o naših blagovestnikih, ostaja razočaran. Ponavlja se stara zgodba o tkm. slovanskih blagovestnikih, ki da sta prinesla Slovonom luč krščanske vere in prosvete, potem še nekaj njunega življenjepisa, zapojejo nekaj pesmi, da postane vzdušje bolj ganljivo. In to je tudi vse!

Kot znano, sta oba blagovestnika prišla leta 863 na Moravsko, kamor ju je poslal bizantinski cesar na prošnjo moravskega kneza Rastislava. V tej deželi sta ostala približno štiri leta, potem sta se umaknila v Panonijo h knezu Koclu, ki ju je nadvse ljubeznivo sprejel ter jima dal 50 učencev, da bi jih pripravila za duhovski stan. Čez kake pol leta sta bila klicana v Rim, kjer je papež potrdil njuno slovansko bogoslužje. Ciril je ostal v Rimu in je tam kmalu umrl (869), Metod pa se je vrnil kot nadškof za Panonijo in Moravsko. Bival je sprva v Panoniji pri knezu Koclu, zatem pa na Moravskem, kjer je l. 885 umrl.

Delo svetih bratov, njun apostolat je torej omejen samo na Moravsko in Panonijo, ki sta tedaj pripadali narodnostno še enotnemu ljudstvu Slovencev, iz katerega so potem izšli, ko so Ogri z udarom in naselitvijo v Panoniji zabili vmesni klin, današnji Slovenci in Slovaki. Upoštevač ta razvoj pripada tedanja Moravska zgodovini Slovakov, Panonija pa zgodovini Slovencev.

Metodova metropolija se v papeževih pismih imenuje sprva moravsko-panonska, potem panonska in končno le še moravska. Ciril in Metod, ki sta delovala samo v omenjenih dveh kneževinah, sta v prvi vrsti apostola in svetnika Slovencev in Slovakov. Metodova metropolija zato je prva slovenska metropolija, ne pa šele današnja ljubljanska.

Slovenci imamo torej tedaj svojo prvo metropolijo, imamo pa tudi prve svetnike. Pred svetima bratoma, kakor tudi njunimi učenci, je bil svetnik že sv. Modest, apostol Karantanije, kasneje pa kneginja sv. Hema. V današnjem prizadevanju za razglasitev Barage ali Slomška za svetnika torej ne gre za »prvega« slovenskega svetnika, saj smo jih Slovenci imeli že ob pokristijanjenju. Da so Modest, Ciril in Metod prišli od drugod ne more biti merilo, češ da potem ne moreta biti slovenska svetnika. Povsod po svetu, kjerkoli je kak misijonar s svojim odločilnim delom pokristjanil kak narod in dosegel svetništvo, pripada kot svetnik omenjenemu narodu, dasi je prišel lahko tudi od drugod.

Nič drugače ne bi smelo biti pri Slovencih, razen če niso v ozadju drugačni nameni? In kot kaže, gre v resnici prav za to!

Gre dejansko za liberalni model tolmačenja zgodovine Slovencev, katerega so naši liberalci že v drugi polovici prejšnjega stoletja prevzeli po nemškonalionalnih in panslovanskih razlagah, kakor jih je razglašal takratni liberalni tabor. In čeprav sta si bili ideologija panslavizma in nemškega nacionalizma nasprotni, sta bili vendarle obe protikrščanski. Toda medtem ko so panslovanski Čehi in nemškonalionalni Nemci potvar-

jali svojo narodno zgodovino v povečevanje lastnega naroda, so naši liberalci od njih slepo povzemali razlage in trditve, tudi tedaj, ko so bile lažne in kot take v moralno in kulturno škodo slovenskega naroda.

Vodilno načelo liberalcev je bilo protikrščansko, še posebej protikatoliško. Odgovarjalo je zato njih ciljem, da se delo svetih bratov Cirila in Metoda med Slovenci razglasi kar za slovansko. Po knjigah in učbenikih so zanesli trditve, da se narodna prosveta Slovencev začne dejansko s Trubarjem in ta njihova trditve se še danes mehanično in nekritično ponavlja.

Primož Trubar je bil sicer prav tako kristjan, toda protestant in odločno protikatoliški. To pa je bilo liberalcem, kakor je za njimi današnjim marksistom dovolj, da s takšno potezo domnevno razbijejo katoliški »monopol« na področju začetkov slovenske narodne prosvete. Podobno se npr. zamolčuje mednarodno priznana letnica začetka ljubljanske univerze 1597 z jezuitskim kolegijem in se navaja kot začetek leto 1919, ko je ljubljanska univerza ponovno zaživela.

Da so z izločitvijo sv. Cirila in Metoda ter njunega dela med Slovenci zatajili kar 700 let glede na začetke slovenske narodne prosvete in književnosti, liberalcev ni posebno prizadelo, ker so jim bili v ospredju prvenstveno strankarsko ideološki nameni. Tragično in usodno pa je, da se njihova poteza še danes nekritično ponavlja, ne da bi se preverila.

Za uveljavitev takšnega liberalnega modela v

prikazovanju slovenske kulturne zgodovine je bilo treba tudi nekaj za lase privlečenih razlogov. V prvi vrsti to, da cerkvenoslovanski jezik izhaja iz okolice Soluna. Kopitar in Miklošič sta še sodila, da je bil panonski. Po prvi vojni pa je prevladala teza o solunskem izvoru tega jezika. Tudi ta je sicer samo hipoteza, toda na tem so vztrajali Bolgari, z njimi so potegnili Nemci, ki omenjeni jezik nazivajo starobolgarskega. In četudi ta teza ni dokazana, je v resnici zelo verjetna.

Vprašanje o pripadnosti cerkvenoslovanskega jezika pa seveda še ni razčiščeno. V njem se nahajajo tudi moravizmi in panonizmi, kakor opozarja v svojih spisih Fr. Grivec, odlični slovenski izvedenec za obdobje Cirila in Metoda. Toda kakršnakoli je že osnova cerkvenoslovanskega jezika, pripada cerkvenoslovanska književnost, nastala na Moravskem in v Panoniji, edino narodu, ki je na tem ozemlju takrat v resnici prebival, torej današnjim Slovencem in Slovakom. Kakor pripada npr. latinska cerkvena književnost, ki je nekaj stoletij prevladovala na Poljskem, samo Poljakom.

Kaj pa se v resnici dogaja? Cerkevnoslovansko književnost iz Moravske in Panonije si lastijo Bolgari, češ da gre za njih narodno književnost, nastalo v tistem obdobju zunaj Bolgarije. Prav tako si jo lastijo Čehi, katerim danes pripada Moravska, dasi slednja takrat ni bila češka, temveč slovaška. Samo tistim, ki so takrat resnično doživljali apostolat svetih bratov Cirila in Metoda, njuna cerkvenoslovanska književnost ni priznana. Pri Slovencih je to še toliko bolj usodno, ker se na to ne spomnijo niti krogi, ki so merodajni na področju naše kulturne zgodovine.

Zakaj pa štejejo cerkevnoslovansko književnost kot začetek svoje narodne književnosti, dasi še ni bila v njih narodnem jeziku, drugi narodi; tako Hrvati (po 11. stol.), Srbi (12.-14. stol.),

dalje na 7. strani ■

Petrolinijeva Chicchignola v izvedbi SSG v Trstu

Igrati, ko je zaradi finančnih težav pod vprašajem redni zaključek sezone, ko je v polni negotovosti prihodnost našega gledališča, nikakor ni lahko. Igrati v takih okoliščinah s smehom na ustih pa zahteva od odrskega ustvarjalca ne samo popoln igralski napor, pač pa prave komedijske sposobnosti. In vendar je ansambel Slovenskega stalnega gledališča dokazal, da je zmožen tudi tega, in to do take mere, da je vzbudil smeh in aplavze pri odprtem odru, čeprav se je spoprijel s tekstom, ki je bil prvič izveden v slovensščini in pod vtisom nedavnega sklepa upravnega sveta, da se delovne pogodbe ne podaljšajo do konca sezone, pač pa le do polovice aprila.

Če je že sama krhkost teksta, Petrolini je komedije pisal sebi na kožo, opozarjala na realizacijske težave, je dejstvo, da je bilo besedilo v slovenskem prevodu vsaj delno oropano duhovitih besednih iger, na katerih sloni teža Petrolinijevega komedijanstva, še stopnjevalo tako v publiko kot verjetno tudi pri ansamblu samem negotovost. Toda kot da so si igralci vzeli za moto naslov uvodnika, ki ga je za gledališki list objavil ravnatelj gledališča Miroslav Košuta »Iz negotovosti v negotovost s smehom«, so se pomisleki o negotovosti že po nekaj minutah igre prerodili v smeh, ki je z odra zavel po vsej dvorani.

Ettore Petrolini, ki je gledališko akademijo opravil na rimskih ulicah, kjer je do kraja spoznal pregrehe in napake, a tudi čednost in vrlino svojih ljudi, za katere je pisal in igral, je Chicchignolo dokončal leta 1931, torej le 5 let pred smrtjo. Zgodbica o dveh parih z verižnim varanjem je sila preprosta, vendar prepletena z domisljicami, ironijo in krutimi resnicami. Toda Petrolini je tudi najbolj krute resnice, kot na primer »ko postaneš tepcu všeč, je konec«, izpove s fino ironijo, tako da resnica ni nikdar boleča, morda pa prav zaradi tega toliko ostrejša in dovtetna.

Režiser Mario Uršič se je odločil za postavitev, ki tu pa tam spominja na *commedie dell'arte*, popestril pa jo je z glasbenimi vložki in pantomimo ob sodelovanju Giampaola Corala, ki je napisal glasbo, Milana Jesiha, ki je poskrbel za pesmi in Andreasa Valdesa za pantomimo. Z domiselno sceno Mete Hočever in odličnimi kostumi Marije Vidau, ki je še enkrat dokazala, da je kostumografija umetnost in bistveni del odrske predstave, je nastala enota, večplastna in tekoča kreacija.

Če je Silvij Kopal v naslovni vlogi v celoti potrdil že marsikdaj izrečeno priznanje, da je nesporen prvak celotnega slovenskega gledališke-

dalje na 8. strani ■

Sodobno kmetijstvo

Sušenje bora na Krasu

Leta 1983 je Kras pestila huda suša. Trajala je kar sedem mesecev, medtem so bila obdobja izredno hude vročine, združene s poletno vetrovnostjo, kar je še bolj izsuševalo plitka in porozna kraška tla ter rastje.

Gozdarji na Krasu so pričakovali posledice škodljivega vpliva suše na rast gozdnega drevja, predvsem pa so bili zaskrbljeni za varnost gozdov pred požari. Kolikšne so posledice sušenja, so opazili že v letu 1984, ko so se sušili posamezni borovci in skupine drevja in ugotovili, da so borovi sestoji v okolici Komna, na območju občine Sežana, pa vse od Branika do Opatjega sela in Mirna na območju Nove Gorice, močno okuženi od glive diplodie pinee, katera povzroča sušenje borovih vršičkov, vejic in sušenje celih dreves.

Črni bor je glavni gostitelj te glive, ki je močno razširjena v Združenih državah, Avstraliji, Novi Zelandiji in po Evropi, kjer poleg črnega bora okužuje nekatere druge iglavce, vendar je najbolj nevarna za črni bor, posebno za nasade na neustreznih rastiščih. Sušenje se praviloma začne na najmlajših poganjkih, na spodnjih vejah drevesne krošnje.

Pri vsakoletnih močnih okužbah se posuše cela borova drevesa. Črni bor se močneje suši na južnih in jugozahodnih legah kot na severnih in severozahodnih. Nad Vremsko dolino ob železniški progi Divača-Pivka se je bor začel močno sušiti v drugi polovici leta 1983, ko je to območje julija močno prizadela toča, ki je oklestila vse vršičke gozdnega drevja in na tem drevju so se hitreje začele širiti razne bolezni. Na

Krasu so sušenje bora ugotovili že pred 15 leti, zato so začeli sekati že februarja leta 1984 in do danes odstranili 8 tisoč okuženih dreves, kar znaša 215 kubikov borovine.

Borovi gozdovi so se začeli sušiti na površini več kot 1.800 ha. Posamezna drevesa so se sušila ob cestah, na pašnikih, sušiti pa se je začelo tudi borovo mladje pod starimi okuženimi drevesi.

Tako so, sicer značilno temnozeleni borovi na komenskem Krasu, postali kar premočno rjavi. Rjavenje in sušenje borovih iglic je bilo že tako močno, da so postale drevesne krošnje okuženih borov popolnoma prosojne.

Na področju Ilirske Bistrice se je lani začel sušiti rdeči bor, ki ne kaže posebnih znakov sušenja, kakršni so značilni za glivo diplodia pinea. Leta 1984 se je zdravstveno stanje črnega bora na komenskem Krasu močno poslabšalo. K temu so prispevali še lubadarji, ki so v gozdu stalni spremljevalci raznih bolezni, ki slabijo rastno moč gozdnega drevja, posebno iglavcev. Kraševci sprašujejo gozdarje, ali je tudi sušenje bora znamenje umiranja gozda, kakor pravijo pojavu sušenja gozdov po Evropi.

Onesnažen zrak in kisli dež ne prizadeta samo zelenih iglavcev, temveč vse drevesne vrste. Iz do zdaj znanih dejstev ne moremo sklepati, ali prispeva sušenju bora na Krasu tudi onesnaženost zraka in okolja.

Kako omiliti posledice sušenja? Posekati je treba vsa suha drevesa, pa tudi tista, ki imajo več kot polovico suhih vej v zgor-

nji polovici drevesne krošnje. Po sečnji je treba vzpostaviti temeljit gozdni red, da se ne bodo zaredili lubadarji, ki najprej napadejo oslabiljena in poškodovana drevesa iglavcev, sveže neolupljene panje in debelejšje dele sečnih ostankov, to so veje in vrhači. Vsem, ki ste prizadeti in berete ta sestavek, priporočam, da v sodelovanju z gozdarji čimprej začnete sekati okuženo drevje.

Z. T.

—□—

Sv. Ciril in Metod...

■ nadaljevanje s 6. strani

Makedonci (po 10. stol.), Ukrajinci (po 11. stol.), Rusi (11.-13. stol.). Merilo je pri njih le to, da je ta književnost obstajala na njihovih tleh. Navajajo še potem, da dobiva cerkveno-slovanski jezik pri njih krajevno obarvanost. Slednjo pa ima tudi panonsko-moravske cerkvena književnost s panonizmi in moravizmi.

Iz vsega tega je torej razvidno, da je književno in kulturnoprosvetno delo Cirila in Metoda tudi pri Slovencih treba šteti kot začetek naše narodne književnosti in prosvete. Če se to doslej ni zgodilo, potem za takšno stanje niso bila odločujoča znanstvena, pač pa ideološka merila: protikrščanski nameni, panslavizem, bojazen pred sporom z bratskimi slovanskimi narodi, zlasti s Čehi, pa tudi z Bolgari, ki od prisvajanja cirilmetodijskega dela za svojo kulturno zgodovino nikoli ne bodo hoteli odstopiti, ter drugi razlogi. Po isti ideološki poti nekdanjega panslavizma pa hodi pri nas tudi današnji ekumenizem, tako da kljub univerzam, inštitutom, teološki fakulteti ipd., s čimer danes razpolagamo Slovenci, nikakor ne pride do razčiščenja odnosa Slovencev do sv. bratov Cirila in Metoda, in sploh do dobe zgodnjega krščanstva pri slovenskem narodu, npr. s počastitvijo sv. Modesta. Ideologija še vedno prevladuje nad zgodovinsko stvarnostjo!

J. Š.

Bojan Brezigar:

Varianta Splošnega regulacijskega načrta v devinsko-nabrežinski občini

VI.

SAMO TURISTIČNI OBJEKTI

Na celotnem turističnem produktivnem območju so dovoljene samo infrastrukture, storitve in naprave, ki so povezane s turistično, kopalniško in navtično dejavnostjo in to ob strogem upoštevanju krajinskih značilnosti posameznih con.

O območju A, to je o kampingu, bom spregovoril na kratko; za to območje je dovoljen razvoj na osnovi deželne zakonodaje z nekaterimi omejitvami, ki pa so dovolj propustne in ki torej ne morejo oškodovati kampinga, ampak so, glede na obstoječi normativ take, da tej dejavnosti vsekar dopuščajo primeren razvoj.

Območje B, to je zahodni del Sosljanskega zaliva, je nedvomno ena najbolj prestižnih con, ki jo je torej treba čim bolj valorizirati. Predlog tu vsebuje zazidljivost na osnovi indeksa 0,5 kub. m./kv. m., kjer pa je 20% namenjenih strukturam za navtično dejavnost. To območje je razdeljeno na tri dele z različno namembnostjo: predel turistične dejavnosti, v katerem so sprejemni turistični objekti, naprave in storitve za navtično dejavnost, za kopanje in za turizem sploh,

specializirane trgovine, restavracije; strukture za prosti čas, kongresne strukture, higiensko zdravstvene strukture in sedeži pomorskih društev. Gre torej za široko paletu struktur, na osnovi katerih bi ta cona lahko postala jedro turistične dejavnosti. Dovoljene gradnje tu ne bodo presegle treh nadstropij in turistično sprejemne enote po površini ne bodo presegle 35 kv. m. vsaka. To je pogoj, ki ga je treba tolmačiti skupno s predlogom o spremembi obstoječega normativa, ki ga odbor predlaga svetu z namenom, da o njem glasujemo istočasno z varianto, da so namreč stanovanjske enote samo tiste, ki imajo najmanj 40 kv. m. površine. To je dodatno jamstvo, ki ga je odbor predlagal z namenom, da bi bili objekti v zalivu res namenjeni turistični dejavnosti. V okviru zahodnega dela Sosljanskega zaliva je predvideno tudi območje zelene opremljene površine, brez možnosti gradenj, in parkirni prostor začasne obiskovalce za 400 avtomobilov, ki ga je treba torej prišteti k parkirnim površinam za goste sprejemnih struktur, določenim v višini 3 kv. m. parkirišča za vsakih 20 kub. m. zazidane prostornine.

Območje C, Villa Diana, z indeksom zazidljivi-

vosti 0,3 kub.m./kv.m. (*) je razdeljeno na turistično območje in na območje opremljene zelene površine, ki je nezazidljiva in v kateri je moč namestiti športne naprave na prostem, trim steze, naprave za razvedrilc in prosti čas na prostem, gozdnato področje pa bo urejeno kot park. Tu je predvideno tipično turistično naselje in območje je za to čudovito primerno. Poslopja ne morejo preseči dveh nadstropij in tudi tu je predpisana največja površina 35 kv. m. za sprejemno enoto. To določilo velja za vsa turistična območja in ga zato ne bom več ponavljal.

Območje označeno s črko D je zahodni del kamnoloma, ki je razdeljen na turistično sprejemno področje, na področje opremljene zelene površine in na tri parkirišča. Gradbeni indeks je tu 0,4 kub.m./kv.m., od česar je 80% v turističnem predelu, ki je razdeljen v dva manjša predela. V prvem, ki ga bom zaradi enostavnosti nazival notranji del, je normativ isti kot v zahodnem delu zaliva, v zunanjem delu, tistem, ki je bližje morju, pa so možni samo objekti za skupno rabo, kot na primer okrepčevalnice, trgovski objekti, objekti za navtično dejavnost, za šport in prosti čas. Na območju zelene opremljene površine je moč uresničiti preostalih 20% zazidljive razpoložljivosti za športne objekte, ter za ob-

(*) V teku razprave je bil ta indeks na predlog KD povečan na 0,5 od katerih 0,1 namenjenih navtičnim strukturam. Skupno to pomeni 20.000 kubičnih metrov več, od katerih polovica za navtični turizem. To je politična cena, ki jo je večina plačala za to, da je tudi opozicija glasovala za varianto.

ŠPORT

Zgoniški Kras - državni prvak

Ravno v tem času stopajo razna športna prvenstva v svojo zaključno fazo. Letošnja sezona ne predstavlja nobene izjeme, še posebno kar zadeva naš zamejski šport. Naše tri najkakovostnejše ekipe so ravno marca meseca zaigrale vse svoje karte. Tako je zgoniški Kras ponovno prišel do najvišjega cilja — osvojitve državnega naslova; košarkarji Jadrana si sedaj »pripravljajo« čimboljše mesto za končnico prvenstva; odbojkarice Mebla pa so žal v tem mesecu spoznale, da tudi letos z napredovanjem v višjo ligo verjetno ne bo nič. Toda pojdemo po vrsti.

Za največji uspeh so nedvomno poskrbele Krasove pingpongašice, ki so drugič zaporedoma osvojile državni naslov. Sreča se jim je spet nasmehnila, saj so se v prejšnjih 10 letih morale skoraj vedno zadovoljiti s sicer častnim drugim mestom, sedaj pa so končno pristale 2-krat zaporedoma na prvem. Državni naslov so osvojile s ponovno zmago proti drugi sili prvenstva, neapeljskemu Stetanu, potem ko so ga že premagale v Neaplju. V soboto, 11. marca, so v nabito polni repenski telovadnici zadali nasprotnicam poraz z rezultatom 5:2. Za Kras so bile uspešne: Sonja Milič in Sonja Doljak, kar trikrat pa je slavila Marina Cergol. Omeniti gre še, da Cergolova ni doživela niti enega poraza v vsem prvenstvu, še več, osvojila je tudi vsa srečanja z 2:0, razen zadnjega, ko je neapeljsko najboljšo igralco Mauriellovo premagala z 2:1.

Jadran med boljšimi

Od majhne bele žogice preidimo sedaj na veliko, usnjeno in pogledjmo, kaj se dogaja v Jadranskem prvenstvu. Faza je trenutno precej kritična, saj je bilo med vodilnimi ekipami na sporedu precej medsebojnih srečanj, ki bodo odločala o razdelitvi mest v play-offu. Že pred časom je bilo znano, katere štiri ekipe se bodo uvrstile

v končnico prvenstva, saj ima četrtouvrščena kar osem točk prednosti pred peto; odločiti pa je še treba, kateri dve moštvi bosta na prvih dveh mestih in igrali nato morebitno tretjo dodatno tekmo doma, kateri dve ekipi pa v gosteh. Jadran je v zadnjih dveh kolih v Trstu premagal tako ekipo iz Vidma kot Stefanel iz Trevisa, ki spada med prve štiri ekipe. Na žalost pa je moral pred tremi tedni zapustiti poražen igrišče v Padovi in s tem prekinil dolgo vrsto uspešnih srečanj. Če bi Jadrancovi tedaj zmagali, bi bili trenutno na drugem mestu skupno z videmsko ekipo, s katero pa so v prednosti zaradi boljše razlike v koših v medsebojnih srečanjih. Tako še naprej delijo tretje mesto s Stefanelom, pred njima pa sta Videm, s štirimi točkami več pa Vicenza.

Do konca prvenstva manjka še šest kol, kar upamo, da bo zadostovalo, da bo Jadran zasedel eno izmed prvih dveh mest. Forma in uigranost naših fantov sta trenutno precej dobri, morala tudi, poškodbe ne pestijo nikogar, tako da konkretne možnosti obstajajo.

Za Meblo v teoriji še obstajajo možnosti

Možnosti (toda samo teoretične) imajo tudi odbojkarice Mebla, da napredujejo v A-2 ligo. Dokončno prvo mesto in s tem direktno napredovanje zgleđa, da je že oddano močni ekipi iz Pordenona, ki je gladko slavila tudi v Nabrežini; drugo mesto pa bo verjetno pripadalo šesterki iz Trenta. Lahko si bosta ti dve ekipi zamenjali končni uvrstitvi, toda le malo verjetno je, da bo kaka druga šesterka izpodrinila eno izmed teh dveh moštev. Naša združena ekipa se bo morala zadovoljiti z nižjo uvrstitvijo, ki ji ne bo dopuščala napredovanja. Ta predvidevanja nikakor še niso gotova, toda štiri kola pred iztekom prvenstva vse kaže, da bo vendarle tako. Meblo je le-

tos mestoma pokazal res odlično odbojko, ki ga postavlja na isto raven kot najboljši ekipi prvenstva; toda vrhunskim predstavam so žal sledili (tudi na istih srečanjih) presledki povprečne igre. Po mnenju trenerja Drasiča naša dekleta še niso dovolj zrele za tako kakovostne nastope in ne vzdržijo močnega psihološkega pritiska. Važno pa je, da odbojkarice združene ekipe ne bodo popustile, če jim bo napredovanje spodletelo, ker imajo za sabo kvalitetni naraščaj, ki bo pravilno zrastel, le če bomo še nadalje imeli predstavnika na tako kakovostni ravni. M. T.

— □ —

PETROLINIJEVA CHICCHIGNOLA

■ nadaljevanje s 6. strani

ga ustvarjanja, ko gre za interpretacijo italijanske komedije, je Egisto Adrijana Rustje izreden umetniški dosežek v vseh elementih kreacije. Ob tem izvrstnem moškem paru so se vrtele Eugenia Mirande Caharije, Lalletta Mire Sardoč in Marcella Bogdana Bratuž. Ista trojica torej, ki je že navdušila s svojo igro v Chiarovi »Delitvi«. Toda če se Eugenia v določenih nastopih in gestah ni mnogo razlikovala od prejšnjih odrskih kreacij Mirande Caharije, sta bila lika Bogdane Bratuž in Mire Sardoč nekaj povsem novega, sočnega, privlačnega. To pa velja tudi za Alojza Miliča v dvojni vlogi vratarice in Egistovega pomočnika Leoneja.

Večji del odrskega dogajanja spremlja pianist Aleksander Rojc, ki je s svojo muzikalnostjo poantiral razvoj komedije in spremlja igralce- pevce pri izvedbi kupletov.

Tudi Chicchignola se torej vključuje v posredno izbiro letošnjega repertoarja, saj bo Petrolinijeva komedija brez dvoma, čeprav z drugačnimi prijemi, vžgala kot sta to Matiček in Paracels.

Saša Rudolf

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

jekte za prireditve in kulturo, medtem ko bo pozgodena površina namenjena parku.

Posebno pozornost je treba nameniti parkiriščem. Znano je namreč sedanje pomanjkanje parkirišč na tem območju in dokaj naravno je, da namestimo parkirišča na zemljiščih, ki so že javna last; to je primer kamnoloma. Tu so predvidena tri parkirišča. Prvo je tik državne ceste št. 14 na površini 25.000 kv. m.; drugo ob morju na površini 7.500 kv. m. in tretje v kamnolomu — ob tem je treba poudariti, da je predvidena primerna ureditev ceste v zaliv, kar jasno izhaja že iz načrta — s površino 18.000 kv. m. Gre za pokrito parkirišče, na strehi pa so predvidene strukture za prosti čas in razvedrilo. Te strukture, ceste in parkirišča, bi bilo treba najprej urediti z javnim financiranjem.

Del obale pred kamnolomom je namenjen morebitnemu drugemu pristanišču, ki bi utegnili biti potrebno, upoštevajoč omejeno sprejemnost zaliva samega. Pristanišče — in seveda je predviden turistični pristan — je torej dopuščeno, a ni narisano v načrtu, kajti javnemu ali zasebnemu podjetniku, ki bi konkretno sprožil pobudo, je prepuščeno, da izbere dimenzije in določi značilnosti, ki se mu zdijo najprimernejše. Vsekakor je jasno, da ta načrt izključuje možnost, da bi drugo pristanišče zgradili z izkopom ogromne površine v notranjosti kamnoloma.

Območje E, ki krije vzhodni del kamnoloma, je po namembnosti zelo blizu prejšnjemu območju D. Indeks zazidljivosti je tu 0,4 kub.m./kv.m.

Območje je razdeljeno na cono turistično sprejemnih objektov in na parkirišče na površini 8 tisoč kv. m. Zelena površina je urejena kot opremljena zelena površina. Kamnolom smo razdelili na dva dela na osnovi predlogov nekaterih operaterjev, ki bi bili zainteresirani, da razvijajo svojo dejavnost samo na delu kamnoloma, vendar ni nobene ovire, da bi oba dela uredili istočasno in da bi to naredil isti operater, pri čemer je seveda jasno, da ni mogoče prenašati zazidljivih možnosti med dvema ali več območji.

Območje F zadeva sedanji Csatelreggio, kjer je v bistvu potrjena obstoječa turistična dejavnost z možnostjo povečanja in obogatitve, a vedno na področju storitev za kopanje, za turizem in za prosti čas, pri čemer je treba obstoječo zeleno površino urediti kot park.

Z obravnavanjem območja G zapuščamo Sosljanski zaliv in prehajamo proti meji s tržaško občino. Tu je treba najprej povedati, kar je sicer že znano in je bilo tudi sestavni del naloge, ki smo jo dali tehnikom v zvezi s poglobitvijo ureditve turističnih območij naše občine. Novi načrt namenja ves pas med državno cesto št. 14 in morjem, z nekaterimi logičnimi izjemami kot na primer papirnico, naselji Devina in Ribiškega naselja ter nekaterimi manjšimi območji, ki so namenjena drugim dejavnostim, turističnemu razvoju. To je ena značilnih točk tega načrta, ki namenja tako veliko ozemlje turističnim dejavnostim in dopušča morebitnim operaterjem, da razvijajo svoje pobude na dovolj velikem pa-

su, da bi bilo to območje lahko vključeno tudi v zahtevno mednarodno turistično tržišče.

Območje G določa normativ za sosljansko obalo, ki je nepravilno poimenovana Costa dei Barbari. To območje je sedaj zaščiteno tako z zakonom o kraških rezervatih kot tudi z deželno zakonodajo, ker je vključeno v območje krajinske zaščite, vendar smo v stikih, ki smo jih imeli z deželnimi oblastmi in strokovnjaki, lahko ugotovili razpoložljivost, da spremenimo razmejitve cone, ki jo je treba zaščititi, tako da opravimo samo nekatere konservativne posege na pobočju, a dopustimo na obali nekatere objekte za turizem. Zazidljivost je tu manjša, 0,3 kub.m./kv.m., od katerih 25% namenjenih storitvam in pomožnim napravam. Tako turistično sprejemni objekti kot naprave so na turističnem območju, ki je dokaj majhno; predvidena sta dva načina izkoriščanja obale, pretežno kopalniško in pretežno navično, kjer pa seveda ne gre za nova pristanišča, ampak le za kako pomožno napravo za jadrnalne deske ali skromna plovila turistov. Predviden je seveda širok pas zaščitene območja, kjer je normativ ob popolni nezazidljivosti prepuščen načrtu za ohranjanje in razvoj, ki ga predvideva obstoječa deželna zakonodaja.

Zelo zanimivo je tudi dejstvo, da predlagamo obnovitev starih struktur, ki že leta niso več v rabi, za izgradnjo dveh posebnih mehanskih sredstev za dostop s planote na obalo, rešitev, ki bo po ureditvi obale potrebna zaradi dejanskega pomanjkanja prostora za parkirišča ob morju.

(Nadaljevanje sledi)